บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรคโดยการใช้ยาระยะสั้นภายใต้การสังเกตโดยตรง ในอำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 231 คน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในรูปตารางประกอบการบรรยาย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และการรับรู้เกี่ยวกับโรควัณโรค

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความพร้อมในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรคโดยการใช้ยาระยะสั้นภายใต้การสังเกตโดยตรง

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะของประชากร การรับรู้เกี่ยวกับโรควัณโรค กับความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรคโดยการใช้ยาระยะสั้นภายใต้การสังเกตโดยตรง

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Chiang Mai University

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N = 231)	ร้อยละ (100.0)
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	7	3.0
20 – 29 ปี	47	20.3
30 – 39 ปี	100	43.3
40 – 49 ปี	45	19.5
50 – 59 ปี	26	11.3
60 ปีขึ้นไป	6	2.6
อายุเฉลี่ย = 37.2 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 9.9 ปี	
พิสัย = 18 - 72 ปี		
เพศ		
หญิง	129	55.8
ชาย	102	44.2
สถานภาพสมรส		
คู่	178	77.1
โสด	36	15.5
หย่า/แยก	11	4.8
ม่าย	6	2.6
การศึกษา		
ประถมศึกษา	177	76.6
มัธยมศึกษา	49	21.2
อุดมศึกษา	5	2.2

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Chiang Mai University

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N = 231)	ร้อยละ (100.0)
อาชีพ		
เกษตรกรรม	200	86.6
ค้าขาย	18	7.8
รับจ้าง	11	4.8
รับราชการ	2	0.8
รายได้ (บาทต่อเดือน)		
ต่ำกว่า 1,501 บาท	38	16.4
1,501 – 3,500 บาท	103	44.6
3,501 – 5,500 บาท	55	23.8
5,501 – 7,500 บาท	18	7.8
7,501 บาทขึ้นไป	17	7.4
รายได้เฉลี่ย = 3,693.1 บาท	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	= 2,263.0 บาท
พิสัย = 1,000 -12,000 บาท	มัธยฐาน	= 3,000.0 บาท
ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข		
1 – 5 ปี	114	49.3
6 – 10 ปี	84	36.4
11 – 15 ปี	24	10.4
16 ปีขึ้นไป	9	3.9
ระยะเวลาเฉลี่ย = 6.1 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	= 4.3 ปี
พิสัย = 1 - 20 ปี		

จากตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 231 คน ส่วนใหญ่ มีอายุอยู่ระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.3 อายุมากสุด 72 ปี อายุน้อยสุด 18 ปี เพศหญิง ร้อยละ 55.8 สถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 77.1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 76.6 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 86.6 มีรายได้ระหว่าง 1,501 - 3,500 บาทต่อเดือน ร้อยละ 44.6 รายได้สูงสุด 12,000 บาท รายได้ต่ำสุด 1,000 บาท รายได้เฉลี่ยเท่ากับ 3,693.1 บาท ระยะเวลาการทำงานเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข พบมากอยู่ระหว่าง 1-5 ปี ร้อยละ 49.3 ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขนานสุด 20 ปี น้อยสุด 1 ปี ระยะเวลาเฉลี่ย 6.1 ปี

ตาราง 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ของกลุ่มตัวอย่าง

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (N = 231)	ร้อยละ (100.0)
การเคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรควัณโรค		
เคย	225	97.4
ไม่เคย	6	2.6
การได้รับความรู้เกี่ยวกับโรควัณโรคจากสื่อ * (N= 225)		
โทรทัศน์	159	68.8
แผ่นพับ, โปสเตอร์	148	64.1
หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน	132	57.1
วิทยุ	128	55.4
วารสารเกี่ยวกับสุขภาพ	109	47.2
หนังสือพิมพ์	80	34.6
นิทรรศการ	65	28.1
การเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับโรควัณโรค		
เคย	139	60.2
ไม่เคย	92	39.8

* ตอบได้มากกกว่า 1 ข้อ

ตาราง 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (N = 231)	ร้อยละ (100.0)
สถานที่ที่ไปขอคำแนะนำ เมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับโรควัณโรค		
สถานีอนามัย	185	80.1
โรงพยาบาล	46	19.9

จากตาราง 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรควัณโรค ร้อยละ 97.4 โดยได้รับจากสื่อโทรทัศน์ ร้อยละ 68.8 รองลงมาได้รับจากสื่อแผ่นพับ,โปสเตอร์ ร้อยละ 64.1 เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับโรควัณโรค ร้อยละ 60.2 ส่วนสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างไปขอคำแนะนำเมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับโรควัณโรค มากที่สุด คือ สถานีอนามัย ร้อยละ 80.1

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Chiang Mai University

1.2 การรับรู้เกี่ยวกับโรควัณโรค

ตาราง 3 การรับรู้เกี่ยวกับโรควัณโรค รายข้อ ของกลุ่มตัวอย่าง (N= 231)

การรับรู้เกี่ยวกับโรควัณโรค	ตอบถูก	
	จำนวน	ร้อยละ
1. โรควัณโรคส่วนใหญ่จะพบที่ปอด	221	95.7
2. วิธีที่ดีที่สุดที่ใช้ในการวินิจฉัยโรควัณโรค คือ การตรวจเสมหะเพื่อหาเชื้อวัณโรค	217	93.9
3. ผู้ป่วยวัณโรคที่รับประทานยาไม่ครบตามกำหนดจะทำให้เชื้อวัณโรคดื้อยาได้	215	93.1
4. ผู้ป่วยที่ติดเชื้อเอดส์ มีโอกาสป่วยเป็นวัณโรคสูงกว่าคนปกติ	213	92.2
5. เด็กแรกเกิดจนถึง 1 ปี ที่ยังไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันวัณโรค (บีซีจี) มีความเสี่ยงต่อการรับเชื้อวัณโรคสูง	209	90.5
6. ขณะที่ผู้ป่วยวัณโรค ไอ จาม ทำให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อวัณโรคได้	206	89.2
7. อาการที่พบได้บ่อยในผู้ที่ป่วยเป็นวัณโรค คือ ไอเรื้อรังนานกว่า 3 สัปดาห์	205	88.7
8. ผู้ป่วยวัณโรคมีโอกาสจะหาย ถ้ารับประทานยาอย่างสม่ำเสมอและครบตามกำหนด	205	88.7
9. ผู้ป่วยวัณโรคที่รักษาหายแล้ว จะไม่ป่วยเป็นวัณโรคอีก	176	76.2
10. โรควัณโรคปอดติดต่อได้ทางระบบทางเดินหายใจเท่านั้น	174	75.3
11. ความร้อนและแสงแดดสามารถฆ่าเชื้อวัณโรคได้	172	74.5
12. สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยที่อากาศถ่ายเทไม่สะดวก แสงแดดส่องไม่ถึง เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดวัณโรคปอด	153	66.2
13. การรักษาผู้ป่วยวัณโรครายใหม่และผู้ป่วยวัณโรคเรื้อรัง ใช้ยาสูตรเดียวกันในการรักษา	143	61.9
14. โรควัณโรคเกิดขึ้นได้กับทุกอวัยวะของร่างกาย	136	58.9

ตาราง 3 การรับรู้เกี่ยวกับโรควัณโรค รายข้อ ของกลุ่มตัวอย่าง (N= 231) (ต่อ)

การรับรู้เกี่ยวกับโรควัณโรค	ตอบถูก	
	จำนวน	ร้อยละ
15. การบ้วนเสมหะทิ้งลงพื้น ไม่ทำให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อวัณโรค	130	56.3
16. การรับประทานอาหารที่ปนเปื้อนเชื้อวัณโรคไม่ทำให้ติดเชื้อวัณโรค	120	51.9
17. ผู้ป่วยวัณโรคที่รักษาหายแล้ว ไม่จำเป็นต้องไปถ่ายภาพรังสีทรวงอกทุก 6 เดือนได้	119	51.5
18. ผู้ที่รับเชื้อวัณโรคเข้าสู่ร่างกายจะป่วยเป็นวัณโรคทุกราย	114	49.4
19. ผู้ที่อาศัยอยู่รวมกับผู้ป่วยวัณโรค มีโอกาสป่วยเป็นวัณโรคได้เท่าๆ กับ คนทั่วไป	110	47.6
20. สถานีอนามัยสามารถตรวจเสมหะเพื่อหาเชื้อวัณโรคได้	93	40.3

จากตาราง 3 เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับการรับรู้เกี่ยวกับโรควัณโรครายข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 95.7 ตอบถูกมากที่สุด คือ โรควัณโรคส่วนใหญ่จะพบที่ปอด รองลงมาร้อยละ 93.9 และ 93.1 เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีที่ดีที่สุดที่ใช้ในการวินิจฉัยโรควัณโรค คือ การตรวจเสมหะเพื่อหาเชื้อวัณโรค และผู้ป่วยวัณโรคที่รับประทานยาไม่ครบตามกำหนดจะทำให้เชื้อวัณโรคดื้อยาได้

กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 40.3 ตอบผิดมากที่สุด คือ สถานีอนามัยสามารถตรวจเสมหะเพื่อหาเชื้อวัณโรคได้ ร้อยละ 47.6 เป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้ที่อาศัยอยู่รวมกับผู้ป่วยวัณโรค จะมีโอกาสป่วยเป็นวัณโรคได้เท่า ๆ กับคนทั่วไป และ ร้อยละ 49.4 เป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้ที่รับเชื้อวัณโรคเข้าสู่ร่างกายจะป่วยเป็นวัณโรคทุกราย

ตาราง 4 ระดับการรับรู้เกี่ยวกับโรควัณโรค

ระดับการรับรู้เกี่ยวกับโรควัณโรค	จำนวน (N = 231)	ร้อยละ (100.0)
สูง	91	39.4
ปานกลาง	129	55.8
ต่ำ	11	4.8
รวม	231	100.0

คะแนนเต็ม	20 คะแนน	ค่าเฉลี่ย	14.3 คะแนน
พิสัย	7 - 19 คะแนน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.9 คะแนน

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้เกี่ยวกับโรควัณโรคอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 55.8 อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 39.4 มีคะแนนต่ำสุด 7 คะแนน และ คะแนนสูงสุด 19 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 35.0 และ 95.0 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.3 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 71.5 ของคะแนนทั้งหมด

ส่วนที่ 2 ความพร้อมในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรค โดยการใช้ยาระยะสั้นภายใต้การสังเกตโดยตรง

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละ ความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรคโดยการใช้ยาระยะสั้นภายใต้การ สังเกตโดยตรง รายข้อ ของกลุ่มตัวอย่าง (N = 231)

ความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรค	พร้อม จำนวน(ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่พร้อม จำนวน(ร้อยละ)
1. ท่านเต็มใจที่จะให้คำแนะนำแก่เพื่อนบ้านเพื่อไม่ให้รังเกียจผู้ป่วยวัณโรค	199 (86.2)	22 (9.5)	10 (4.3)
2. ท่านเต็มใจที่จะคอยเตือนให้ผู้ป่วยวัณโรคไปรับยาเมื่อถึงกำหนด ที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขนัด	194 (84.0)	27 (11.7)	10 (4.3)
3. ถ้าผู้ป่วยวัณโรค รู้สึก เครียด ท้อแท้ หมดกำลังใจ ท่านยินดีที่จะคอยให้กำลังใจ	194 (84.0)	24 (10.4)	13 (5.6)
4. ท่านสามารถให้คำแนะนำผู้ป่วยวัณโรคหรือผู้ที่สงสัยว่าป่วยเป็นวัณโรคไปรับคำปรึกษาเกี่ยวกับโรควัณโรคจากหน่วยงานใกล้บ้านได้	173 (74.9)	55 (23.8)	3 (1.3)
5. ท่านสามารถให้คำแนะนำแก่สมาชิกในครอบครัวที่มีผู้ป่วยเป็นวัณโรค ให้ไปรับการตรวจเสมหะหรือถ่ายภาพเอกซเรย์ปอดเพื่อตรวจหาเชื้อวัณโรค	173 (74.9)	50 (21.6)	8 (3.5)
6. ท่านสามารถนำแบบบันทึกการรับประทานยาของผู้ป่วยวัณโรคไปส่งให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้	170 (73.6)	54 (23.4)	7 (3.1)
7. ท่านยอมรับผู้ป่วยวัณโรคเป็นสมาชิกของชุมชนได้	169 (73.2)	53 (22.9)	9 (3.9)

ตาราง 5 ความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรคโดยการใช้ยาระยะสั้นภายใต้การ สังเกตโดยตรง รายข้อ ของกลุ่มตัวอย่าง (N = 231) (ต่อ)

ความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรค	พร้อม จำนวน (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่พร้อม จำนวน(ร้อยละ)
8. ท่านสามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับการรับประทานยาที่ถูกให้กับผู้ป่วยวัณโรค	168 (72.7)	61 (26.4)	2 (0.9)
9. ท่านสามารถติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในกรณีที่ต้องการความช่วยเหลือหรือจำเป็นได้	164 (71.0)	66 (28.6)	1 (0.4)
10. ท่านสามารถบอกได้ถึงอาการที่อาจจะเกิดเนื่องจากการแพ้ยาที่ใช้รักษาโรควัณโรค	164 (71.0)	58 (25.1)	9 (3.9)
11. ท่านเต็มใจที่จะให้การดูแลผู้ป่วยวัณโรคด้วยความเข้าใจ	158 (68.4)	68 (29.4)	5 (2.2)
12. ท่านรังเกียจที่จะพูดคุยกับผู้ป่วยวัณโรค	158 (68.4)	44 (19.0)	29 (12.6)
13. ท่านสามารถไปตามผู้ป่วยวัณโรคที่บ้านได้ถ้าผู้ป่วยวัณโรคไม่มารับประทานยาตามปกติ	153 (66.2)	70 (30.3)	8 (3.5)
14. ท่านรู้สึกรังเกียจและไม่กล้าที่จะไปเยี่ยมผู้ป่วยวัณโรคที่บ้าน	149 (64.5)	55 (23.8)	27 (11.7)
15. ท่านไม่อยากฟังเรื่องราวต่างๆ ที่ผู้ป่วยระบายให้ท่านฟัง	144 (62.3)	52 (22.5)	35 (15.2)
16. ท่านรังเกียจที่เพื่อนบ้านหรือคนรู้จัก ป่วยเป็นวัณโรค	143 (61.8)	66 (28.7)	22 (9.5)
17. ท่านรังเกียจที่จะรับประทานอาหารร่วมกับผู้ป่วยวัณโรค	137 (59.3)	68 (29.4)	26 (11.3)

ตาราง 5 ความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรคโดยการใช้ยาระยะสั้นภายใต้การสังเกตโดยตรง รายข้อ ของกลุ่มตัวอย่าง (N = 231) (ต่อ)

ความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุข ในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรค	พร้อม จำนวน (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่พร้อม จำนวน (ร้อยละ)
18. ท่านสามารถบันทึกการรับประทานยาของผู้ป่วยวัณโรคได้ทุกวัน	135 (58.4)	84 (36.4)	12 (5.2)
19. ท่านยินดีจะหางานให้ผู้ป่วยวัณโรคทำเพื่อเพิ่มรายได้ ให้กับครอบครัว	130 (56.3)	86 (37.2)	15 (6.5)
20. ท่านเต็มใจให้ผู้ป่วยมารับประทานยาที่บ้านของท่าน	128 (55.4)	82 (35.5)	21(9.1)
21. ท่านรังเกียจที่จะทำงานร่วมกับผู้ป่วยวัณโรค	127 (55.0)	80 (34.6)	24 (10.4)
22. ท่านรังเกียจที่จะนำตลับที่เก็บเสมหะของผู้ป่วยวัณโรค ไปส่งให้กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	117 (50.6)	74 (32.0)	40 (17.4)
23. ถ้าผู้ป่วยวัณโรคไม่สามารถมารับประทานยาที่บ้านท่าน ท่าน สามารถนำยาไปให้ผู้ป่วยวัณโรคที่บ้านได้ทุกวันตลอดการรักษา	115 (49.8)	113 (48.9)	3 (1.3)
24. ถ้าผู้ป่วยไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ท่าน สามารถประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรสังคมสงเคราะห์เพื่อขอความช่วยเหลือได้	113 (48.9)	115 (49.8)	3 (1.3)
25. ท่านสามารถให้คำแนะนำผู้ป่วยวัณโรคหรือสมาชิกในครอบครัว ในการกำจัดเสมหะของผู้ป่วยได้ถูกวิธี	113 (48.9)	112 (48.5)	6 (2.6)

ตาราง 5 ความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรคโดยการใช้ยาระยะสั้นภายใต้การ สังเกตโดยตรง รายข้อ ของกลุ่มตัวอย่าง (N = 231) (ต่อ)

ความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุข ในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรค	พร้อม จำนวน (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่พร้อม จำนวน(ร้อยละ)
26. ถ้าผู้ป่วยไม่สะดวกที่จะเก็บยาไว้เอง ท่านเต็มใจจะเก็บยาของผู้ป่วยวัณโรคไว้ที่บ้านของท่าน	113 (48.9)	99 (42.9)	19 (8.2)
27. ท่านสามารถให้คำแนะนำกับผู้ป่วยหรือสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมได้	107 (46.4)	117 (50.6)	7 (3.0)
28. ถ้าผู้ป่วยมีปัญหาเรื่องค่ารักษาพยาบาล ท่านสามารถแนะนำหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือได้	107 (46.3)	116 (50.2)	8 (3.5)
29. ถ้าผู้ป่วยมีปัญหาด้านสภาพจิตใจ ท่านสามารถส่งต่อผู้ป่วย เพื่อไปรับการสงเคราะห์จากหน่วยงานที่เหมาะสมได้	90 (39.0)	131 (56.7)	10 (4.3)
30. ท่านสามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้องแก่ผู้ป่วยวัณโรคได้ ถ้าผู้ป่วยมีอาการผิดปกติ หลังรับประทานยาไปแล้ว	65 (28.1)	151 (65.4)	15 (6.5)
31. ท่านนำเรื่องราวที่ผู้ป่วยวัณโรคระบายกับท่าน มาปรึกษากับครอบครัวเพื่อหาทางแก้ไข	45 (19.5)	73 (31.6)	113 (48.9)

จากตาราง 5 เมื่อพิจารณา ความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรคโดยการใช้ยาระยะสั้นภายใต้การสังเกตโดยตรงรายข้อ พบว่า ร้อยละ 86.2 ของกลุ่มตัวอย่างมีความพร้อมมากที่สุด ในการที่จะให้คำแนะนำแก่เพื่อนบ้านเพื่อไม่ให้รังเกียจผู้ป่วยวัณโรค รองลงมาเป็นเรื่องความเต็มใจที่จะคอยเตือนให้ผู้ป่วยวัณโรคไปรับยา เมื่อถึงกำหนด

ตามที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขนัด ถ้าผู้ป่วยวัณโรค รู้สึก เครียด ท้อแท้ หมดกำลังใจ ก็ยินดีที่จะคอยให้กำลังใจและสามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วยวัณโรคหรือผู้ที่สงสัยว่าป่วยเป็นวัณโรคไปรับคำปรึกษาเกี่ยวกับโรควัณโรคจากหน่วยงานใกล้บ้าน ร้อยละ 84.0 และ 74.9 ส่วนความพร้อมต่ำสุด ร้อยละ 19.5 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการนำเรื่องราวที่ผู้ป่วยวัณโรคระบาย มาปรึกษากับครอบครัวของตนเองเพื่อหาทางแก้ไข รองลงมาเป็นเรื่องความพร้อมในการให้คำแนะนำที่ถูกต้องแก่ผู้ป่วยวัณโรค ถ้าผู้ป่วยมีอาการผิดปกติหลังจากรับประทานยาไปแล้ว และถ้าหากผู้ป่วยวัณโรคมีปัญหาด้านสภาพจิตใจ ก็สามารถส่งต่อผู้ป่วยเพื่อไปรับการสงเคราะห์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ร้อยละ 28.1 และ ร้อยละ 39.0

ตาราง 6 ระดับความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรคโดยการใช้ยาระยะสั้นภายใต้การ สังเกตโดยตรง (N= 231)

ระดับความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรค	จำนวน (N= 231)	ร้อยละ (100.0)
สูง (80 – 100)	176	76.2
ปานกลาง (50 – 79)	55	23.8
ต่ำ (0 – 49)	0	0.0
รวม	231	100.0

คะแนนเต็ม	93 คะแนน	ค่าเฉลี่ย	78.4 คะแนน
พิสัย	56 - 92 คะแนน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	7.9 คะแนน

จากตาราง 6 พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขมีความพร้อมในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรค ฯ- อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 76.2 ระดับปานกลาง ร้อยละ 23.8 กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนสูงสุด 92 คะแนน คะแนนต่ำสุด 56 คะแนน จากคะแนนเต็ม 93 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 78.4 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.3 ของคะแนนเต็ม

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ ระหว่าง ลักษณะของประชากร การรับรู้เกี่ยวกับโรควัณโรค กับความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรคโดยการใช้ยาระยะสั้นภายใต้การสังเกตโดยตรง

ตาราง 7 ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ กับ ความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรคโดยการใช้ยาระยะสั้นภายใต้การสังเกตโดยตรง (N=231)

อายุ (ปี)	ระดับความพร้อม		
	สูง	ปานกลาง	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
18 - 35	80 (76.9)	24 (23.1)	104 (100.0)
36 - 54	78 (72.2)	30 (27.8)	108 (100.0)
55 - 72	18 (94.7)	1 (5.3)	19 (100.0)
รวม	176 (76.2)	55 (23.8)	231 (100.0)

$\chi^2 = 4.571$ df = 2 p-value = 0.109

จากตาราง 7 พบว่า อายุ กับ ความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรค ฯ ไม่มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้)

ตาราง 8 ความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ กับ ความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรคโดยการใช้ยาระยะสั้นภายใต้การสังเกตโดยตรง (N=231)

เพศ	ระดับความพร้อม		รวม
	สูง	ปานกลาง	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ชาย	85 (83.3)	17 (16.7)	102 (100.0)
หญิง	91 (70.5)	38 (29.5)	129 (100.0)
รวม	176 (76.2)	55 (23.8)	231 (100.0)

χ^2 = 5.137 df = 1 p-value = 0.023

จากตาราง 8 พบว่า เพศ กับ ความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรค ฯ มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีแนวโน้มว่าเพศชายมีความพร้อมในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรคมากกว่าเพศหญิง

ตาราง 9 ความสัมพันธ์ระหว่าง สถานภาพสมรส กับ ความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรคโดยการใช้ยาระยะสั้นภายใต้การสังเกตโดยตรง (N=231)

สถานภาพสมรส	ระดับความพร้อม		รวม
	สูง	ปานกลาง	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
โสด	33 (91.7)	3 (8.3)	36 (100.0)
คู่/ หย่า / แยก /ม่าย	143 (73.3)	52 (26.7)	195 (100.0)
รวม	176 (76.2)	55 (23.8)	231 (100.0)

$\chi^2 = 5.631$ df = 1 p-value = 0.018

จากตาราง 9 พบว่า สถานภาพสมรส กับ ความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรค ฯ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีแนวโน้มว่าผู้ที่มีสถานภาพโสดจะมีความพร้อมสูงกว่าผู้ที่มีสถานภาพคู่ หย่า แยก หรือเป็นม่าย

ตาราง 10 ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการศึกษา กับ ความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรคโดยการใช้ยาระยะสั้นภายใต้การสังเกตโดยตรง (N=231)

ระดับการศึกษา	ระดับความพร้อม		รวม
	สูง	ปานกลาง	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ประถมศึกษา	124 (70.1)	53 (29.9)	177 (100.0)
สูงกว่าประถมศึกษา	52 (96.3)	2 (3.7)	54 (100.0)
รวม	176 (76.2)	55 (23.8)	231 (100.0)

χ^2 = 15.705 df = 1 p-value = 0.001

จากตาราง 10 พบว่า ระดับการศึกษา กับ ความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุข ฯ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษามีแนวโน้มว่ามีความพร้อมสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา

ตาราง 11 ความสัมพันธ์ระหว่าง รายได้ กับ ความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรคโดยการใช้ยาระยะสั้นภายใต้การสังเกตโดยตรง (N=231)

รายได้ต่อเดือน (บาท)	ระดับความพร้อม		รวม
	สูง	ปานกลาง	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1,000 - 6,000	139(75.5)	45 (24.5)	184(100.0)
6,001 - 12,000	37 (78.7)	10 (21.3)	47(100.0)
รวม	176 (76.2)	55 (23.8)	231 (100.0)

χ^2 = 0.209 df = 1 p-value = 0.648

จากตาราง 11 พบว่า รายได้ต่อเดือน กับความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุข ฯ ไม่มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้)

ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่าง ระยะเวลาที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข กับความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรคโดยการใช้ยาระยะสั้นภายใต้การสังเกตโดยตรง (N=231)

ระยะเวลาที่เป็น	ระดับความพร้อม		รวม
	สูง	ปานกลาง	
อาสาสมัครสาธารณสุข	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1 - 5 ปี	88(77.2)	26(22.8)	114(100.0)
6 - 10 ปี	63(75.0)	21(25.0)	84(100.0)
11 - 15 ปี	18(75.0)	6(25.0)	24(100.0)
16 - 20 ปี	7(77.8)	2(22.2)	9(100.0)
รวม	176 (76.2)	55 (23.8)	231 (100.0)

$\chi^2 = 0.160$ df = 3 p-value = 0.984

จากตาราง 12 พบว่าระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข กับความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุข ฯ ไม่มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้)

ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่าง การเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับโรควัณโรค กับความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรคโดยการใช้ยาระยะสั้น ภายใต้การสังเกตโดยตรง (N=231)

การเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับโรควัณโรค	ระดับความพร้อม		รวม
	สูง	ปานกลาง	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ไม่เคย	58 (63.0)	34 (37.0)	92 (100.0)
เคย	118 (84.9)	21 (15.1)	139 (100.0)
รวม	176 (76.2)	55 (23.8)	231 (100.0)

χ^2 = 14.568 df = 1 p-value = 0.001

จากตาราง 13 พบว่า การเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับโรควัณโรค กับความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุข ฯ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 โดยมีแนวโน้มว่าผู้ที่เคยได้รับการอบรมจะมีความพร้อมสูงกว่าผู้ที่ไม่เคยได้รับการอบรม

ภาพ 1 ความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้เกี่ยวกับโรควัณโรค กับความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรค โดยการใช้ยาระยะสั้นภายใต้การสังเกตโดยตรง

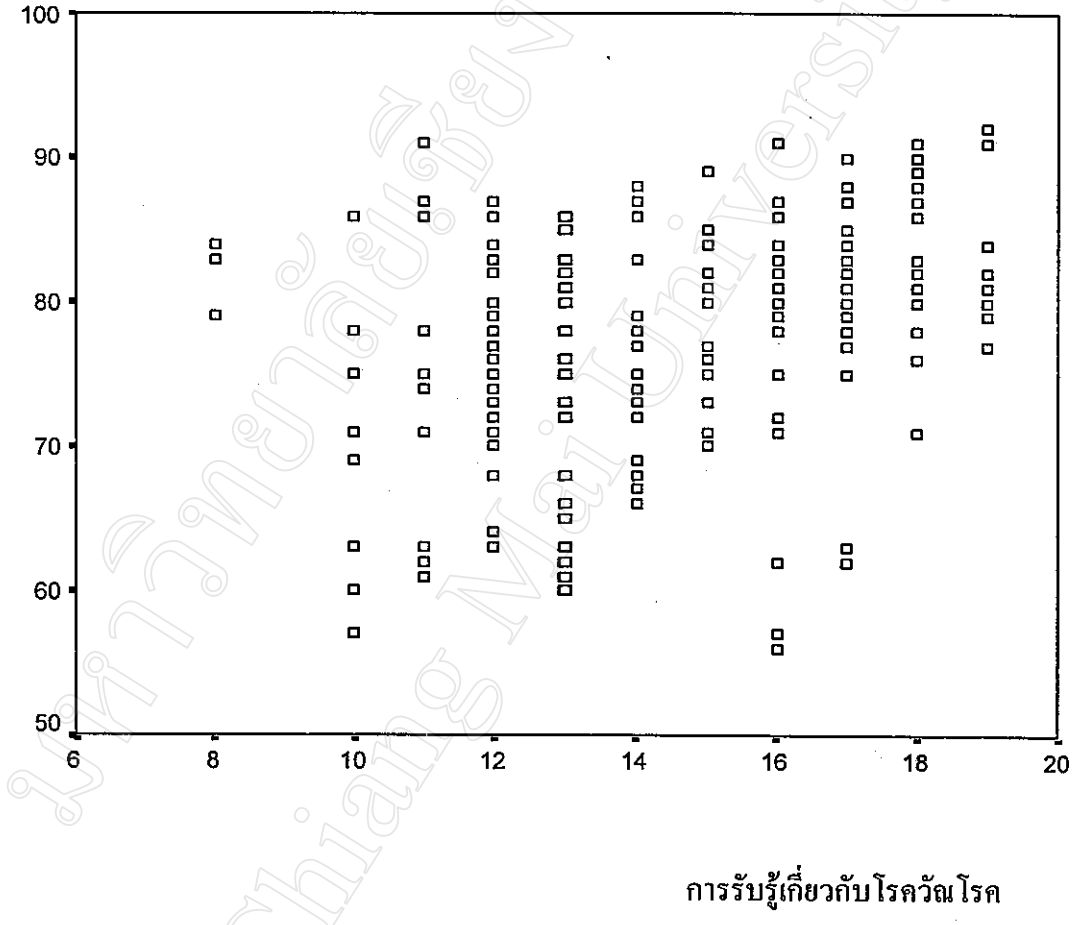

ภาพ 1 การกระจาย (scatter diagrams) ของความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับโรควัณโรคกับความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุข ฯ

ผลการทดสอบโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับโรควัณโรคมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุข ฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.360$) ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ตาราง 14 สรุปความสัมพันธ์ ระหว่าง ลักษณะของประชากร การรับรู้เกี่ยวกับโรควัณโรค กับความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรคโดยการใช้ยาระยะสั้นภายใต้การสังเกตโดยตรง

ตัวแปร	ค่าไคสแควร์ (χ^2)	df	p - value	
ลักษณะของประชากร				
- อายุ	4.571	2	0.109	
- เพศ	5.137	1	0.023	*
- สถานภาพสมรส	5.631	1	0.018	*
- ระดับการศึกษา	15.705	1	0.001	**
- รายได้ต่อเดือน (บาท)	0.209	1	0.648	
- ระยะเวลาที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข	0.160	3	0.984	
- การเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับโรควัณโรค	14.568	1	0.001	**
การรับรู้เกี่ยวกับโรควัณโรค	26.086	2	0.001	**

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$

จากตาราง 15 สรุปได้ว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรค ฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนระดับการศึกษา และการรับรู้เกี่ยวกับโรควัณโรค มีความสัมพันธ์กับความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการกำกับและดูแลผู้ป่วยวัณโรค ฯ อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01